

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse

Er beteckning: M2022/01945

Länsstyrelsen Västmanlands län är Vattenmyndighet för Norra Östersjön men även tillsynsmyndighet utifrån miljöbalken. Både Länsstyrelsen och Vattenmyndigheten har fått remissen för yttrande.

Länsstyrelsen i Västmanland och Vattenmyndigheten för Norra Östersjön verkar inom delvis olika geografiska områden och har olika roller. Detta innebär att Länsstyrelsen har två olika perspektiv att ta hänsyn till. Länsstyrelsen lämnar ett gemensamt yttrande där de båda perspektiven lyfts fram. Detta innebär att framförda yttranden i vissa delar belyser olika perspektiv med delvis olika slutsatser om förslaget.

Utifrån Länsstyrelsens roll som tillsynsmyndighet yttrar Länsstyrelsen sig över vilka konsekvenser direktivet bedöms innebära för miljön i Västmanland, länets avloppsreningsverk, tillsynsmyndigheter och kommuner.

Vattenmyndighet för Norra Östersjön yttrar sig över vilka konsekvenser direktivet bedöms innebära för miljön inom vattendistriktet, vattenförvaltningen och möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Synpunkterna på förslaget på reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse framgår nedan.

Artikel 2.2 Definition av Tätort (tätbebyggelse)

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen avstyrker ändringen av definitionen av tätbebyggelse (agglomeration). Länsstyrelsen anser att den gällande definitionen är att föredra. Den gällande definitionen innebär att en tätbebyggelse är ett område där befolkning och ekonomisk verksamhet är tillräckligt koncentrerad för att motivera uppsamling, bortledning och rening av spillvattnet från alla fastigheter i ett gemensamt system.

Skälen för att avstyrka är att konsekvenserna av förändringen av definitionen är mycket svårbedömd och kan medföra stora

konsekvenser. Länsstyrelsen ser till exempel en stor risk att många tätbebyggelser som är avgränsade enligt gällande definition kan komma att behöva utökas väsentligt vid en förändring. Detta då det är vanligt att befintliga tätbebyggelser är omgivna av bostadsbebyggelse utanför tätorterna, till exempel externa villaområden eller byar på landsbygden som inte är anslutna till den kommunala VA-anläggningen. Beroende på hur begreppet kommer att tolkas kan den omgivande bebyggelsen behöva läggas till tätbebyggelsen. Hur stora områden som behöver läggas till blir beroende på hur strikt tolkning som görs. En osäkerhet kring tolkningen är hur flera byar som ligger skilda från varandra samt tätbebyggelsen ska bedömas. Räcker det med att det finns en obebyggd zon på något hundratal meter för att anse att tätbebyggelsen är skild från byarna för att de inte ska räknas samman? Eller ska de anses utgöra samma tätbebyggelse? Ska ett schablonvärde på belastningen per hushåll användas eller ska den faktiska belastningen användas vid avgränsningen? I det fall tätorten uppnår en belastning på till exempel 15 pe per hektar, ska den geografiska avgränsningen av tätbebyggelsen då utökas tills att 10 pe/hektar uppnås?

Det blir helt avgörande för konsekvenserna av ändringen av definitionen hur den geografiska avgränsningen görs för att uppnå belastningen på 10 pe per hektar. Vid en extrem tolkning skulle den föreslagna definitionen kunna innebära att fastigheter inom en radie på flera kilometer från tätbebyggelsen måste läggas till.

Artikel 4

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen avstyrker förslaget då kostnaden som kraven enligt Artikel 4 bedöms innebära för enskilda fastigheter är orimlig utifrån miljönyttan som uppnås.

Artikel 4 ger möjligheter att undanta delar av tätbebyggelsen från kraven på uppsamling av avloppsvatten enligt Artikel 3. Artikel 4 riktar in sig på vilka krav som ska ställas på behandlingen av avloppsvattnet i de undantagna delarna av tätbebyggelsen. Områden som är anslutna till den kommunala VA-anläggningen via egna ledningsnät träffas enligt Länsstyrelsens tolkning inte av bestämmelsen.

Konsekvenserna av bestämmelsen är svår att bedöma då den hänger samman med hur tätbebyggelsen ska avgränsas. Svårigheterna förtydligas i Länsstyrelsens yttrande gällande Artikel 2.2. Vid en strikt tolkning av Artikel 2.2 skulle reningskraven på enskilda avloppsanläggningar kunna komma att höjas avsevärt i stora områden kring tätbebyggelser. Reningskraven skulle vara beroende på tätbebyggelsens storlek. Länsstyrelsen bedömer att bestämmelsen kan få

stora konsekvenser för fastighetsägare med enskilda avloppsanläggningar. Exempelvis kan ett enskilt avlopp få samma reningskrav som det kommunala reningsverket och behöva införa rening av kväve. Reningskraven för den enskilda fastighetsägaren skulle därmed bli större än för avloppsreningsverk mellan 1000 pe och 2000 pe.

Artikel 5

Länsstyrelsens yttrande som Vattenmyndighet för Norra Östersjön
Vattenmyndigheten tillstyrker förslaget. Behovet av åtgärder för dagvatten är spritt. Dagvatten (urban markanvändning) identifieras redan idag i vattenförvaltningens påverkansanalys som en bidragande orsak till att vattenförekomster riskerar att inte nå god status. Det gäller både näringsämnen som orsakar övergödning samt miljögifter (prioriterade ämnen och särskilda förorenande ämnen). Påverkansanalysen görs i princip för alla vattenförekomster och tätortsstorlek begränsar inte analysen. Det finns genom påverkansanalysen en grund för att ta fram en lista på tätorter som ska omfattas av kravet på Integrated Urban Water Management Plans. Dagens miljöövervakning är dock inte tillräckligt utbyggd avseende miljögifter. Dagens påverkansanalys kan därför ge en underskattning av det verkliga behovet av att åtgärda dagvatten från tätorter

Vattenmyndigheten anser att särskilt punkt 2 c) är viktig då den preciserar kopplingen till vattendirektivet och de relevanta dotterdirektiven. Målnivåer/utgångspunkter bör vara samstämmiga i de olika direktiven inför ländernas arbete med direktivuppfyllelse och framtagande av åtgärdsprogram. Bristande samstämmighet leder till koordineringssvårigheter för de parter som är involverade i implementeringen och därmed ineffektivitet. Även Punkt 1 framstår som behövlig, även om den inte refererar till vattendirektivets mål som grund för åtgärder.

Artikel 6

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen anser att möjligheten till undantag behöver utökas till att omfatta fler situationer såsom snösmältning och utsläpp till följd av olyckor. Länsstyrelsen anser även att det behöver förtydligas hur begreppet maximal genomsnittlig veckobelastning ska beräknas.

Av bestämmelsen framgår att enbart förhöjd belastning till följd av kraftigt regn kan undantas vid beräkningen. Länsstyrelsen anser att möjligheten till undantag behöver utökas till att omfatta fler situationer.

Utökas inte möjligheten till undantag skulle hög inkommande belastning till reningsverket som beror på snösmältning inte få undantas. Däremot skulle en hög inkommande belastning på grund av skyfall få undantas. Detta bedöms få orimliga konsekvenser för avloppsreningsverk i områden med snöiga vintrar. Länsstyrelsen anser även att andra situationer bör kunna undantas som till exempel oavsiktliga utsläpp till avloppsreningsverket på grund av olyckor eller bränder.

Artikel 7

Länsstyrelsens yttrande som Vattenmyndighet för Norra Östersjön

Vattenmyndigheten ser en risk att generellt skärpta utsläppskrav, om de är för kostnadskrävande och leder till liten miljönytta, kan få oönskade konsekvenser i form av försenade insatser vid vattenförekomster som idag riskerar att inte följa miljö kvalitetsnormerna för vatten. Redan idag finns behov av insatser från tillsynsmyndigheterna för att adressera avloppsreningsverk, ledningsnät och små avlopp som utpekats utgöra betydande påverkan. Tillsynsmyndigheterna har redan idag svårigheter att genomföra denna tillsyn, bland annat att uppbåda och upprätthålla tillräckliga resurser. Ytterligare pålagor, att driva fram åtgärder baserat på generella krav, tvingar tillsynsmyndigheten till att prioritera. Säkerligen finns det tätorter och vattenförekomster där kraven i avloppsdirektivet och behovet att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten sammanfaller. Det är dock svårt att på förhand analysera i hur stor grad direktivets krav och krav utifrån miljö kvalitetsnormerna för vatten sammanfaller.

Sammantaget visar Vattenmyndigheternas bedömning av ytterligare åtgärder att det finns ett fortsatt utbrett behov av åtgärder för att minska fosforbelastning. För kväve finns behov av åtgärder framför allt i större delen av Södra Östersjöns och Norra Östersjöns kustvatten. Behov av kväveåtgärder kan finnas även i inlandsvatten med avrinning till de aktuella kustvattnen. I Västerhavets distrikt är statusbedömningen och behoven av kväveåtgärder osäkert för de flesta kustvattenförekomsterna och kan ändras med ny kunskap. Behov av utökad kväverening förekommer i undantagsfall i norr (norr om Norrtälje), i sammanlagt tre kustvattenförekomster i Bottenhavets vattendistrikt.

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen anser att tidsplanen är allt för snäv och att miljönyttan med kravet är tveksam. De nya kraven kommer att innebära att majoriteten av Sveriges reningsverk kommer att behöva omprövas och införa kväverening, oavsett behovet i den lokala recipienten eller reningsverkets bidrag till havet. Borttagandet av möjligheten att tillgodoräkna sig den naturliga retentionen ut till havet innebär att

miljönyttan för majoriteten av reningsverken kommer att vara marginell. Länsstyrelsen anser att ett bättre tillvägagångssätt är att kväverening införs i de områden som medlemsländerna pekar ut som övergödningsskänsliga. Vilka områden som ska anses vara övergödningsskänsliga kommenteras i yttrandet över Annex 1 och Annex 2.

Artikel 8

Länsstyrelsens yttrande som Vattenmyndighet för Norra Östersjön
Vattenmyndigheten ställer sig positiv till förslaget att direktivet ska kompletteras med krav på kvartär rening (avancerad rening/quaternary treatment) i vissa fall. Dock finns, enligt vår syn, en del oklarheter i detta förslag, som behöver redas ut för att förslaget fullt ut ska kunna förstås och för att det ska kunna implementeras på ett kostnadseffektivt och samtidigt miljömässigt relevant sätt i svensk lagstiftning. Dessa oklarheter och frågeställningar redovisas nedan (punkt 1 och 2):

1) Vad ingår i begreppet mikroföroreningar (micro-pollutants)?

Vad innebär mikroföroreningar, dvs. vad är det som ska renas enligt förslaget i artikel 8? I den detaljerade beskrivningen av förändringarnas syfte ("*detailed explanation*") är syftet med kvartär rening enl. artikel 8 "*to eliminate the broadest possible spectrum of micro pollutants*".

Enligt artikel 8.2 ska medlemsstaterna lista alla områden där mikroföroreningar utgör en risk för människors hälsa och miljö, inklusive områden som omfattas av dricksvattendirektivet, badvattendirektivet, sjöar och vattendrag som är vattenförekomster enligt ramdirektivet för vatten, samt områden med ytterligare behov enligt ramdirektivet för vatten och prioämnesdirektivet. Detta bör innebära att en analys av påverkan/risk för att inte klara kraven enligt dricksvattendirektivet, badvattendirektivet och/eller ramdirektivet för vatten inklusive prioämnesdirektivet tas fram baserat på de ämnen som regleras i dessa direktiv.

Enligt artikel 8.1 ska kvartär rening införas vid reningsverk med > 100 000 pe. Enligt artikel 8.4 ska kvartär rening dessutom införas vid avloppsreningsverk med mellan 10 000 pe och 100 000 pe som omfattas av artikel 8.2, dvs där det finns en identifierad risk att inte klara kraven enligt något av de direktiv som listas.

Enligt artikel 8.5 ska effekten av den kvartära reningen sedan följas upp med endast ett urval av de parametrar som finns listade i Appendix 1, del D, tabell 3. Av dessa parametrar är alla läkemedelsrester, utom två som har korrosionshämmande egenskaper. Flera av de listade ämnena ingår

idag inte i dricksvattendirektivet, badvattendirektivet eller vattendirektivet (inkl. prioämnesdirektivet), se Bilaga 1, Tabell 1.

Vattenmyndigheten tolkar förslaget om effektuppföljning av ett mindre antal läkemedel som att kommissionen i första hand bedömer att en sådan avgränsning är lämplig utifrån skäl så som spridd användning, tillgänglig teknik och mätosäkerhet. Vi förmodar också att listade ämnen Appendix 1, del D, tabell 3 skulle kunna förändras i en framtid om kunskap om spridningen anses vara spridd för fler ämnen, om det finns tillgänglig teknik och om mätosäkerheten visar sig vara acceptabel. Det är viktigt att fokuset på läkemedel i effektuppföljning inte hämmar utvecklingen av reningstekniker för andra mikroföroreningar. Sådan utveckling behövs för att kunna hantera de behov av åtgärder för att reducera utsläpp av prioriterade och särskilda förorenande ämnen som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna nås.

Vattenmyndigheten vill också uppmärksamma att det kan finnas svårigheter att klara kraven i ramdirektivet för vatten, om uppföljningen och därmed kraven på rening begränsas till ett fåtal ämnen. Ämnen som inte omfattas av förslaget till uppföljning enligt artikel 8, som i betydande mängd tillförs från hushållsvatten via avloppsreningsverk och där vi idag ser att miljö kvalitetsnormerna inte följs, eller riskerar att inte följas i framtiden är till exempel PFAS-ämnen, som är vitt spridda. PFOS är idag ett prioriterat ämne och PFAS 11 (summan av 11 specificerade PFAS-ämnen) är listad som ämnesgrupp inom SFÄ. Dessutom berörs flera PFAS-ämnen (PFAS 24, summan av 24 specificerade PFAS-ämnen) av dricksvattendirektivet som inom kort ska implementeras i Sverige och dessutom föreslås PFAS 24 att ingå i listan av prioriterade ämnen inom det reviderade prioämnesdirektivet. Även ämnen som mjukgörare, tungmetaller, siloxaner med flera sprids via avloppsvatten från hushåll.

- 2) Hur förhåller sig den riskbedömning som ska göras enligt artikel 8.2 till den riskbedömning som görs inom vattenförvaltningen enligt ramdirektivet för vatten och den riskbedömning som ska göras inom arbetet med dricksvattendirektivet?

Enligt artikel 8.2 ska medlemsstaterna senast 2030 ta fram en lista på områden där koncentrationen eller ackumuleringen av mikroföroreningar representerar en risk för människors hälsa eller miljön. Listan ska bland annat innehålla följande områden:

- Dricksvatten enligt dricksvattendirektivet
- Badvatten inom badvattendirektivet
- Sjöar enligt ramdirektivet för vatten

- Vattendrag enligt ramdirektivet för vatten, samt vattendrag med <10% spänningsgrad
- Vatten där akvakultur bedrivs enligt definitioner i den gemensamma fiskeripolitiken
- Områden där ytterligare rening behövs för att följa kraven enligt ramdirektivet för vatten och dess dotterdirektiv, prioämnesdirektivet

Dricksvattendirektivet

Enligt dricksvattendirektivet, artikel 7, punkt 1 ska medlemsstaterna säkerställa att tillhandahållande, beredning och distribution av dricksvatten är föremål för en riskbaserad metod som omfattar bland annat:

- Riskbedömning och riskhantering avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten i enlighet med artikel 8 i samma direktiv.

Det är oklart om den riskbedömning som ska genomföras enligt avloppsdirektivet med avseende på dricksvatten skiljer sig från den riskbedömning som ska genomföras enligt dricksvattendirektivet och i så fall hur. För en effektiv implementering av dessa direktiv är det önskvärt att den riskbedömning som ska genomföras enligt dricksvattendirektivet också kan användas för det syfte som ska uppfyllas genom artikel 8.2 i avloppsdirektivet, och att tidplanen för genomförandet också blir densamma.

Ramdirektivet för vatten

Enligt ramdirektivet för vatten, artikel 4, punkt 1a, ska medlemsstaterna, om det inte finns skäl för undantag från dessa regler, bland annat

- genomföra alla åtgärder som är nödvändiga för att förebygga en försämring av statusen i alla ytvattenförekomster
- skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster i syfte att uppnå en god ytvattenstatus.

För att de åtgärder som behövs ska kunna definieras och genomföras krävs en analys av vilka påverkanskällor, inklusive avloppsreningsverk, som bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten inte kan följas eller riskerar att inte kunna följas. Därför genomförs redan idag en riskbedömning inom ramen för vattenförvaltningen, som också innefattar påverkan från avloppsreningsverk.

Ramdirektivet för vatten inklusive dess dotterdirektiv (prioämnesdirektivet och grundvattendirektivet) är också under revidering, men Vattenmyndighetens bedömning är att förslagen i det reviderade direktivet inte kommer att leda till att den riskbedömning som beskrivs ovan kommer att ändras i någon större grad.

Det är oklart om den riskbedömning som ska genomföras enligt avloppsdirektivet med avseende på sjöar, vattendrag och andra områden som omfattas av bestämmelserna i ramdirektivet för vatten inklusive prioämnesdirektivet skiljer sig från den riskbedömning som redan genomförs inom ramen för vattenförvaltningen och i så fall hur. För en effektiv implementering av dessa direktiv är det önskvärt att den riskbedömning som redan genomförs inom ramen för vattenförvaltningen också kan användas för det syfte som ska uppfyllas genom artikel 8.2 i avloppsdirektivet. Vattenförvaltningen arbetar i 6-årscykler, medan förslaget i avloppsdirektivet är att riskbedömningen ska uppdateras vart 5:e år. Det är önskvärt att samma tidplan ska gälla för dessa riskbedömningar.

Redan idag är resurserna hos Naturvårdsverket, Vattenmyndigheterna, Länsstyrelsernas beredningssekretariat och tillsynsmyndigheterna begränsade. Därför är det viktigt att den riskbedömning och det arbete som ska genomföras kan bli så resurseffektivt som möjligt. Vattenmyndigheten bedömer att det mest resurseffektiva arbetssättet är att samma riskbedömning kan användas i flera direktiv och att tidplanerna är desamma.

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen avstyrker förslaget då tidsplanen bedöms vara allt för snäv och miljönyttan med kravet är tveksam. Länsstyrelsen anser att ett bättre tillvägagångssätt är att rening av mikroföroreningar införs i de områden som medlemsländerna pekar ut som känsliga och där det finns en risk för påverkan på människors hälsa och miljön.

Länsstyrelsen bedömer att det finns mycket små möjligheter att utnyttja möjligheten till undantag enligt Artikel 8.2 då det förutsätter en frånvaro av risk (absence of risk). Hänvisningen till vattendirektivet samt dricksvattendirektivet bedöms medföra att även mikroföroreningar som regleras i dessa direktiv ska ingå i riskbedömningen när känsliga områden pekas ut. För vissa av föroreningarna är all exponering kopplad till en viss risk. Påträffas ämnena kan detta därmed anses utgöra ett skäl för utpekandet av känsliga områden. Vidare är det otydligt hur sjöar och vattendrag som används som vattentäkter ska bedömas. Räcker det till exempel med att Västerås använder Mälaren som dricksvattentäkt för att hela Mälaren ska anses vara ett känsligt område?

Artikel 9

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att producentansvar införs för läkemedel och hygieniska produkter.

Artikel 11

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om energikartläggning.

Länsstyrelsen anser att det är svårbedömt om det är möjligt att nå energineutralitet för avloppsreningsverken fram till 2040. Redan idag är det svårt för mindre avloppsreningsverk att hitta avsättning för överskottet av den producerade biogasen som därmed facklas bort. Som förslaget ser ut ställs inga krav på användningen av gasen utan bara på energiproduktionen. En förutsättning för att målet ska få önskade positiva effekter är ökade möjligheter för reningsverken att få avsättning för den producerade biogasen.

Artikel 14

Länsstyrelsens yttrande som Vattenmyndighet för Norra Östersjön

Artikel 14 föreskriver att anslutna verksamheter ska föregås av tillståndsgivning innan anslutning till avloppsreningsverk samt regelbunden övervakning.

Vattenmyndigheten är positiv till sådan tillståndsgivning. Vi tolkar förslaget som att det innebär en nyprövning av anslutna verksamheter och möjliggör att krav kan ställas för att minska eller undvika belastning av oönskade ämnen, inkluderat ämnen som är prioriterade ämnen eller särskilda förorenande ämnen enligt prioämnesdirektivet och ramdirektivet för vatten. Ett sådant förfarande följer också principen att förorenaren betalar.

Vattenmyndigheten har i framtagande av åtgärdsprogrammet för vatten bedömt att det finns ett behov av åtgärdsarbete riktat till anslutna verksamheter. Avloppsreningsverk är mottagare för en lång rad ämnen som används i samhället i stort men också specifikt vid vissa anslutna verksamheter. Idag finns otydligheter kring tillsynsmyndighetens roll. Vår bedömning är att tillsynsmyndigheten idag har svårt att genom tillsynen, åtminstone på formell väg, få till stånd åtgärder på anslutna verksamheter och ser därför positivt på införandet av tillståndsgivning.

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen anser att det är positivt att verksamheter prövas innan utsläpp tillåts till den allmänna VA-anläggningen. Däremot anser Länsstyrelsen att om miljönyttan ska väga upp kostnaderna för myndigheterna behöver en nedre prövningsgräns införas. Då det saknas nedre gräns kan förslaget tolkas som att samtliga verksamheter som har utsläpp till den allmänna VA-anläggningen ska tillståndsprövas, oavsett föroreningsinnehållet i utsläppet eller utsläppsmängd. Det kan inte anses vara resurseffektivt att mataffärer, kiosker och liknande verksamheter ska omfattas av samma tillståndsplikt som en större industri. Oklarheten kring vilken rättskraft som ett tillstånd enligt Artikel 14 skulle få jämfört med rättskraften av ett tillstånd enligt miljöbalken bidrar till osäkerheten kring konsekvenserna av bestämmelsen. Länsstyrelsen tolkar Artikel 14 som att det endast är utsläpp till den allmänna VA-anläggningen som ska prövas, dvs inga andra miljöaspekter ska beaktas i prövningen. Innebär förslaget att även verksamheter med befintliga tillstånd enligt miljöbalken skall prövas utifrån Artikel 14? Hur hanteras i så fall ett nekande till utsläpp till avloppsreningsverket enligt Artikel 14 trots att verksamheten har tillstånd enligt miljöbalken?

Artikel 15

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att avloppsreningsverk ska omprövas minst vart sjätte år. Länsstyrelsen anser att det är positivt att regler införs gällande omprövning men anser att den föreslagna tidshorisonten är allt för kort. Kostnaderna för myndigheter och verksamhetsutövare för omprövning enligt förslaget bedöms vara mycket stora i förhållande till den miljönytta som kan förväntas. Länsstyrelsen anser att ett omprövningsintervall på 10 år vore mer rimligt.

Artikel 18

Länsstyrelsens yttrande som Vattenmyndighet för Norra Östersjön

Vattenmyndigheten konstaterar att det är oklart hur den riskbedömning som ska genomföras genom artikel 18 skiljer sig från eller kompletterar de föreslagna bestämmelserna enligt artikel 8.2 (se kommentarerna på artikel 8).

Vattenmyndigheten noterar att i denna artikel nämns bara ekologisk status, inte kemisk status, inom ramen för vattendirektivet. Om artikeln ska kvarstå bör den kompletteras med risker relaterade till kemisk ytvattenstatus.

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen bedömer att konsekvenserna av förslaget är svårbedömda när det gäller hur många tätbebyggelser som omfattas. Detta eftersom åtgärdskraven infaller i det fall det finns risk för påverkan. Det vill säga det behöver inte konstateras en faktisk påverkan från tätbebyggelsen i sig. Se även Länsstyrelsens yttrande över Artikel 2.2.

Som förslaget ser ut skulle fastigheter med enskilda avloppslösningar kunna komma att omfattas av bland annat krav på kväverening samt rening av mikroföroreningar utan att det finns en konstaterad påverkan från de enskilda avloppen. Länsstyrelsen anser att sådana åtgärder med stor sannolikhet skulle innebära mycket begränsade positiva miljöeffekter till mycket hög kostnad.

Artikel 19

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Artikel 20

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen avstyrker förslaget på möjligheten för kommissionen att införa bindande återvinningsnivåer av avloppsslam. Redan i dag finns det problem för avloppsreningsverken att hitta avsättning för sitt slam. Detta eftersom slamspridning till exempel inte tillåts av delar av livsmedelsindustrin. Införs krav på lägsta återvinningsnivåer riskerar dessa att inte vara möjliga att uppnå till följd av att slamspridningen inte accepteras av delar av livsmedelsindustrin. Det saknas i dagsläget annan storskalig teknik i Sverige som möjliggör återvinning av fosfor och kväve från avloppsslammet på annat sätt än spridning på åkermark eller för användning i jordprodukter.

Artikel 21

Länsstyrelsens yttrande som Vattenmyndighet för Norra Östersjön

Vattenmyndigheten ställer sig positiv till att det blir tydligt att koncentrationer och belastning i utsläppspunkter från avloppsreningsverk av ämnen som är reglerade i bland annat ramdirektivet för vatten, inklusive dess dotterdirektiv grundvattendirektivet och prioämnesdirektivet ska övervakas. Dock är det en mycket omfattande lista med ämnen (mikro-föroreningar) som ska övervakas enligt detta förslag, och det är inte säkert att alla är relevanta för alla avloppsreningsverk. Samtidigt är den övervakningsfrekvens som föreslås för mikroföroreningar låg, med 2

prov per år för avloppsreningsverk med >100 000 pe och ett prov vart annat år för avloppsreningsverk med mellan 10 000 pe - 100 000 pe. Vattenmyndigheten bedömer att det skulle göra större nytta om ett urval av ämnen (mikro-föroreningar) som faktisk kan tänkas tillföras vattenmiljön via avloppsreningsverk övervakas, men att provtagningsfrekvensen istället blir högre. Detta skulle ge en större möjlighet att bedöma påverkan och risk för människors hälsa och miljön baserat på utsläpp från avloppsreningsverk.

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att övervakning endast ska göras av myndigheter och medlemsstaterna. Länsstyrelsen anser att det borttagna ”appropriate bodies” ska läggas till igen för att möjliggöra att verksamhetsutövaren kan utföra övervakningen.

Då ”appropriate bodies” har tagits bort tolkar Länsstyrelsen bestämmelsen som att verksamhetsutövaren inte får utföra övervakningen. Utifrån miljöbalken är det verksamhetsutövaren som ska bedriva egenkontroll. Detta innebär att det är verksamhetsutövaren som ombesörjer provtagning med mera. Den föreslagna ändringen krockar därmed med miljöbalken och bestämmelserna om egenkontroll.

Om bestämmelsen införs kommer det krävas omfattande resursökningar till tillsynsmyndigheterna i form av personresurser, provtagningsutrustning och för att täcka analyskostnaderna. Som exempel på omfattningen av konsekvenserna av förslaget skulle Länsstyrelsen bland annat behöva genomföra 365 dygnsprover på utgående avloppsvatten vid det största avloppsreningsverket i Västmanland. Detta innebär att Länsstyrelsen skulle behöva ha möjlighet att komma in på reningsverket alla dagar under året samt ha erforderlig provtagningsutrustning placerad på reningsverket.

Övervakning ska även genomföras av myndigheter på dagvatten samt bräddningar från avloppsledningsnätet. Det framgår inte av bestämmelsen om det är alla bräddningar och allt dagvatten som avses. Som exempel på omfattningen av konsekvenserna av förslaget skulle Länsstyrelsen bland annat behöva övervaka bräddningar vid ca 110 pumpstationer tillhörande det största avloppsreningsverket i Västmanland. Utöver det tillkommer ett hundratal ytterligare bräddpunkter på samma ledningsnät.

Länsstyrelsen avstyrker även förslaget att det vid samtliga avloppsreningsverk över 10 000 pe ska analyseras samtliga mikro-föroreningar i enlighet med Artikel 21.3. Länsstyrelsen anser att behovet av uppföljning av mikro-föroreningar ska baseras på en

riskbedömning. Utan ett sådant förhållningssätt riskerar bestämmelsen att leda till stora kostnader till liten miljönytta.

Annex 1

B.6

Länsstyrelsens yttrande som Vattenmyndighet för Norra Östersjön
Vattenmyndigheten ställer sig bakom detta, eftersom detta behövs för att medlemsstaterna ska kunna följa kraven i de nämnda direktiven.
Vattenmyndigheten saknar dock referenser till dricksvattendirektivet och grundvattendirektivet i denna punkt.

D.3

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen anser att det för de största reningsverken behövs en möjlighet till undantag. Som förslaget ser ut nu ska 365 dygnsprover tas per år vilket betyder att provtagningsutrustning måste vara i drift konstant. Länsstyrelsen anser att en möjlighet till undantag på antalet prover behöver införas för att hantera exempelvis felande provtagningsutrustning eller på grund av underhåll av utrustningen.

D. 5

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen anser att bestämmelsen även bör inkludera höga flöden till följd av snösmältning.

Tabell 2

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen anser att det saknas miljömässiga motiv att införa så pass hårda kväverenkingskrav på majoriteten av Sveriges avloppsreningsverk. Se även Länsstyrelsens yttrande gällande Artikel 7.

Annex 2

Länsstyrelsens yttrande som tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen anser att det saknas miljömässiga motiv att anse hela Östersjön som känsligt för kväve. Det saknas även miljömässiga motiv att reningsverk i Sveriges inland ska behöva införa långtgående kväverening om det inte är befogat utifrån den lokala recipienten.

Länsstyrelsen anser att en påverkansanalys ska ligga till grund för vilken grad av rening som krävs. Ett generell utpekande av övergödningsskänsliga områden riskerar att medföra stora kostnader till liten miljönytta.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsens yttrande som Vattenmyndighet för Norra Östersjön Varken Artikel 7 eller Artikel 8 omnämner behov av kväverening utifrån förhöjda nivåer av de särskilda förorenande ämnena ammoniak och nitrat. Detta behov finns i svenska vatten påverkade av utsläpp från avloppsreningsverk. Enligt senaste bedömning riskerar påverkan av ammoniak från avloppsreningsverk bidra till att god ekologisk status inte nås (till 2027) i 62 vattenförekomster för ammoniak och i 20 vattenförekomster för nitrat. Införande av/förbättringar i kväverening kan förstås leda till utsläppsminskningar, men Vattenmyndigheten noterar att dessa ämnen inte hanteras i avloppsdirektivet.

Överensstämmelse mellan direktiv

Vattenmyndigheten bedömer att det behövs ytterligare synkning mellan olika direktiv. Genomförandet av utsläppsreglerande direktiv som avloppsdirektivet behöver bidra till att målen i direktiv som vattendirektivet och dess dotterdirektiv samt dricksvattendirektivet kan uppnås. För att detta ska fungera optimalt behöver både arbetssätt och målen med direktiven stämma överens.

I flera artiklar i förslaget till reviderat avloppsdirektiv (framförallt artikel 8 och artikel 18) beskrivs att medlemsstaterna ska genomföra riskbedömningar med avseende på hur utsläpp från avloppsreningsverk påverkar människors hälsa och miljön. Det är för det första oklart hur de bedömningar som ska göras genom artikel 8 och 18 skiljer som från varandra. Dessutom är det oklart hur dessa riskbedömningar förhåller sig till den riskbedömning som redan genomförs inom ramen för vattenförvaltningen (arbetet med ramdirektivet för vatten inklusive dess dotterdirektiv; prioämnesdirektivet och grundvattendirektivet), samt den riskbedömning som ska genomföras inom ramen för arbetet med dricksvattendirektivet. Vattenmyndigheten bedömer att för att genomförandet ska bli resurseffektivt och miljömässigt relevant är det viktigt att dessa riskbedömningar har samma syfte och att tidplanerna är desamma, så att de riskbedömningar som genomförs är desamma för samtliga dessa direktiv, se vidare under artikel 8.

Vidare är det inte tydligt i förslaget till reviderat avloppsdirektiv vilka övriga direktiv som ska stödjas av genomförandet av avloppsdirektivet och vilka vattenmiljöer det är som ska skyddas. Som exempel refereras

till kust och hav (genom ramdirektivet för vatten respektive havsmiljödirektivet) i några, men inte alla, artiklar där skydd av kust och hav är relevant och det är oklart utifrån förslaget varför vissa men inte andra vattenmiljöer nämns. För att rätt krav ska kunna ställas genom avloppsdirektivet behöver det vara tydligt vilka andra direktiv som ska stödjas av detta direktiv och vilka vattenmiljöer som ska skyddas. Se ytterligare information i Bilaga 1, Tabell 1.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Johan Sterte med miljöskyddshandläggare Henrik Eidestedt som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Martin Erlandsson Lampa, vattensamordnare, Teresia Wällstedt, vattensamordnare samt Åsa Halldorf chef avdelningen för miljö medverkat.

Johan Sterte
Landshövding

Henrik Eidestedt
Miljöskyddshandläggare

Bilaga 1

Tabell 1. Exempel på vilka direktiv som ingår/refereras i några olika artiklar i förslaget till reviderat avloppsdirektiv, samt exempel på direktiv som inte refereras i samma artiklar.

Artikel/del	Vatten som ingår/direktiv som refereras	Exempel på vatten som <i>inte</i> ingår/direktiv som <i>inte</i> refereras
Artikel 8	<ul style="list-style-type: none"> • Vatten enligt dricksvattendirektivet • Badvatten inom badvattendirektivet • Sjöar enligt ramdirektivet för vatten • Vattendrag enligt ramdirektivet för vatten, samt vattendrag med <10% spänningsgrad • Vatten där akvakultur bedrivs enligt definitioner i den gemensamma fiskeripolitiken • Områden där ytterligare rening behövs för att följa kraven enligt ramdirektivet för vatten och dess dotterdirektiv, prioämnesdirektivet 	<ul style="list-style-type: none"> • Grundvatten enligt grundvattendirektivet • Kustvatten enligt ramdirektivet för vatten • Havsvatten enligt havsmiljödirektivet
Artikel 14 (inkl. genom ref till artikel 21)	<ul style="list-style-type: none"> • Vatten enligt dricksvattendirektivet • Ramdirektivet för vatten • Prioämnesdirektivet • Grundvattendirektivet • E-PRTR-direktivet • Slamdirektivet 	<ul style="list-style-type: none"> • Havsmiljödirektivet
Artikel 18	<ul style="list-style-type: none"> • Vatten enligt dricksvattendirektivet • Badvatten inom badvattendirektivet • <i>Ekologisk status</i> inom ramdirektivet för vatten • Vatten där akvakultur bedrivs enligt definitioner i den gemensamma fiskeripolitiken 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kemisk status</i> inom ramdirektivet för vatten (prioämnesdirektivet) • Grundvatten enligt grundvattendirektivet • Havsvatten enligt havsmiljödirektivet
Appendix 1, del B	<ul style="list-style-type: none"> • Ramdirektivet för vatten • Havsmiljödirektivet • Prioämnesdirektivet • Badvattendirektivet 	<ul style="list-style-type: none"> • Dricksvattendirektivet • Grundvattendirektivet